

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **96373** (13) **U**
(51) МПК (2015.01)
A23F 3/00

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: **u 2014 05027**
(22) Дата подання заявки: **12.05.2014**
(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: **10.02.2015**
(46) Публікація відомостей про видачу патенту: **10.02.2015, Бюл.№ 3**

(72) Винахідник(и):
**Кормош Світлана Михайлівна (UA),
Базелюк Марина Василівна (UA),
Леврінц Ізабелла Денешівна (UA),
Дубровська Наталя Миколаївна (UA),
Шебештьєн-Берда Катерина Андріївна (UA),
Кормош Михайло Михайлович (UA)**
(73) Власник(и):
**ЗАКАРПАТСЬКА ДЕРЖАВНА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ДОСЛІДНА
СТАНЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
АГРАРНИХ НАУК,
просп. Свободи, 17, с. Велика Бакта,
Берегівський р-н, Закарпатська обл., 90252 (UA)**

(54) ФІТОЧАЙ "БАХТЯНСЬКИЙ" (ВІТАМІННИЙ, ІМУННИЙ)

(57) Реферат:

Фіточай імунний та вітамінний містить фенхель звичайний, м'яту перцеву, малину, хвощ польовий. Додатково містить інтродуковані лікарські і ароматичні рослини, а саме: гісоп лікарський, алтею, мелісу лікарську, лофант ганусовий, котячу м'яту закавказьку, оман високий, ехінацею пурпурну та нововведені культурні сорти ожини сизої, квасолі спаржевої (стручки) у наступному відсотковому співвідношенні: кропиви дводомної - 5 %; гісопу лікарського - 10 %, алтеї - 10 %, меліси лікарської - 10 %, малини - 10 %, лофанту ганусового - 10 %, м'яти котячої закавказької - 10 %, омани високого - 5 %, ехінацеї пурпурової - 5 %, м'яти перцевої - 5 %, ожини - 5 %, стручків квасолі спаржевої - 5 %, фенхелю - 10 %.

UA 96373 U

Корисна модель належить до галузі рослинництва, зокрема до підбору та складання травосумішки, яку застосовують, як самостійний вітамінний напій при авітамінозі та фізичній і розумовій втомі, особливо для людей похилого віку, а також напій, який підвищує захисні сили організму (підвищення імунітету). Його можливо вживати тривалий термін без шкоди для організму людини.

У медицині (офіційній та народній) на сьогоднішній час широко використовують фіточаї в основному при хворобливих станах або порушенні функціональних властивостей організму. Настої цих трав використовують, як самостійні трав'яні напої лікувальної дії, короткий період. Недоліком даних напоїв є те, що вони складаються з дикорослих рослин, збір яких обмежений. В них хоча і визначена вагова частка лікарських компонентів, проте, у напоях не можливо правильно збалансувати якісний і кількісний вміст біологічно активних речовин, а це в свою чергу, веде до неправильного визначення вагової частки лікарських рослин, що може зашкодити людині при тривалому вживанні [1].

Аналогами до корисної моделі є фіточаї (травосумішки), які готують із свіжозібраної рослинної сировини (витяжки, екстракти і настої), що обмежує термін використання цих сумішей. Крім того, використовують фіточаї, до складу яких входять декілька сухих подрібнених трав та плодів і коренів, а саме: хвощ польовий, м'ята перцева, плоди глоду та шипшини, корінь кульбаби. Основна маса лікарських рослин у даних напоях є дикорослими і тому якісний склад відповідних напоїв не може бути точно контрольований, і в них важко аналізувати і дотримуватись чітко встановлених доз вживання лікарської рослинної сировини [2].

Недоліками вищезгаданих фіточаїв є те, що вони застосовуються як лікувальні напої (термін вживання обмежений) і складові даних фіточаїв в основному - трава, плоди і коріння дикорослих рослин, які потрібно збирати у різний термін: траву - під час цвітіння (весняно-літній період), плоди - під час дозрівання (літньо-осінній період) і корені - рано навесні або пізньої осені (перед початком сокоруху або в період припинення його), що робить можливим вживання даних напоїв пізньої осені та взимку. Вміст біологічно активних речовин у лікарських рослин значною мірою залежить від умов та зони вирощування, від фази збирання дикорослих рослин і від факторів навколишнього середовища. Оскільки, в дикорослих рослинах не можливо регулювати якісний і кількісний вміст біологічно активних речовин, і тому не можливо збалансувати дозу даних компонентів, а також ці напої застосовують короткий термін, щоб не зашкодити організму людини. Тому, вищевказане вимагає дуже обережного призначення лікувальних напоїв і потребує контролю з боку лікарів [3].

В основу корисної моделі поставлена задача підбору складових фіточаю, головним чином, інтродукованих пряно-ароматичних і лікарських рослин (вирощування у культурі та створення нових перспективних сортів дає можливість чітко контролювати біохімічний вміст цих рослин, а також створювати сорти із заданими параметрами вмісту конкретно взятих сполук і можливість вирощувати на великих виробничих площах), які могли б забезпечити збалансованість корисних біологічно активних речовин. Крім того, їх можливо застосовувати, як самостійні вітамінні та тонізуючі напої тривалого вживання для профілактики авітамінозу та підкріплення імунної системи (без нагляду лікарів).

Суть корисної моделі полягає у тому, що застосовуючи інтродуковані та новостворені сорти пряно-ароматичних і лікарських рослин можливо було збалансувати гармонійне поєднання, з конкретним дозуванням рослинної сировини та забезпечити оптимальний вміст біологічно активних речовин, які здійснюють позитивний профілактичний вплив на загальний стан людини. Рослини, які входять до фіточаю "Бахтянський" включають такі хімічні сполуки: гісоп лікарський містить ефірну олію (0,6-2,0 %), флавоноїди (діосмін, ісопін, гесперидин), глікозиди, дубильні речовини і гіркоту, смоли, камедь, тритерпенові і органічні кислоти, багатий вітаміном С (0,2 %); алтея лікарська містить слизисті речовини (25-30 %, у складі яких галактуринова кислота, пентози, гексози), аспарагін (2 %), бетаїн, лецитин, ситостерин, цукри - 5-10 %, крохмаль - 30-35 %, пектини - 11 %, дубильні речовини, ліпіди - 1,5 %, ефірна олія, вітамін С; меліса лікарська включає ефірну олію (до 1,0 %), дубильні речовини - 5 %, органічні кислоти: 3,4-діоксикоричну або кавову, олеанову, урсолову, сапоніни, глікозиди, гіркоту, слиз, смолу та вітамін С - 150, каротин - 7 мг/%; малина звичайна - моно- і дицукри - 8,3 %, органічні кислоти - 2,2-2,5 % (яблучна, щавлева, лимонна), пектинові - 2,8-6,3 %, азотисті - 1,9 %, дубильні і фарбувальні речовини - 0,3 %, клітковину - 4-6 %, кумарини - 0,8-2,1 %, вітаміни: - С - 30-46 мг/%, β-каротин - 0,2-0,6 мг/%, В₁-0,02, В₂-0,05, В₅-0,2, В₆-0,07, В₉-0,45 мкг, РР - 0,60, К - 0,25, Е - 0,58 мг/%, макро- і мікроелементи: натрій - 19 мг/%, кальцій - 40 мг/%, калій - 224-227, фосфор - 37, хлор - 32, залізо - 1,6-3,6, сірка - 16, магній - 22 мг/%, кобальт - 2, мідь - 170, марганець - 210, бор - 200 мкг, фтор - 3, цинк - 200, молібден - 15 мкг; лофант ганусовий містить ефірну олію (1,5 %), вітаміни, цукри, органічні кислоти, макро- і мікроелементи, а саме: магній, кальцій, фосфор,

азот, залізо, сірку, кобальт, нікель, мідь, свинець, бор, кадмій, цинк, флавоноїди (акацетин, тиліанін, менарин, агастиходин); котяча м'ята закавказька містить ефірну олію (0,13-0,4 %, основним компонентом олії являється цитраль і цитронелол), вітамін С, дубильні речовини, гіркоту, глікозиди, сапоніни; оман високий - полісахаридний комплекс, що містить понад 20 цукрів, ефірну олію (1-3 %), алкалоїди, пектини, інулін (20-40 %); кропива дводомна містить вуглеводи - 25 %, моно- і дисахариди - 5,9 %, крохмаль - 9-10 %, білок - 3,9 %, протеїни - 20-22,7 %, безазотисті речовини - 36,3-45,9 %, азотисті - 18-20 %, органічні та фенолкарбонові к-ти: мурашину, галову, кумарову, кофейну, кремнійову, ферулову, гліцеролову, гліколову, дубильні речовини - 2 %, флавоноїди, фітонциди, глікозиди, ефірну олію, алкалоїдоподібні речовини; вітаміни - С - 200-269 мг/%, каротиноїди 13-14 мг/%, каротин - 20 мг/%, вітаміни: К - 3,2 мг/%, В₁, В₂, В₅, РР, Е, макро- і мікроелементи: кальцій, фосфор, залізо, калій, кремній, сірка, мідь, марганець, бор, титан, нікель, хром; ожина сиза - вітаміни (аскорбінову кислоту, інозит, рутин), органічні кислоти (яблучну, лимонну, винну, щавлеву, молочну), флавоноїди, дубильні речовини (14 %), активні фітонциди, калій, мідь, марганець; ехінацея пурпурова містить похідні кавової кислоти, поліцукри, ефірну олію, алкалоїди, глікозиди, каротин, вітамін С, дубильні речовини; фенхель звичайний - флавоноїди - кверцетин, фенікуларін, глікозиди, каротин (6,5-8 мг%), вітамін С (до 150 мг%), В₂-2,2 мг% і ефірну олію (0,48 %); м'ята перцева - ефірну олію (1,5-3,5 %), ментол (60-70 %), терпенові вуглеводи - 9-25 %, вільні кислоти (12 %), дубильні речовини, гіркоту, нікотинову, мелісову, оцтову, валер'янову та кавову кислоти (46 %), цитраль, гераніол, карвон, каротиноїди, флавоноїди - гесперидин, бетаїн, органічні кислоти - урсолову - 0,3 %, олеїнову - 0,12 %, таніди - 5-12 %, вітаміни: С - 7,5 мг/%, Р - 14 мг/%, К, мікроелементи: мідь, марганець, стронцій; стручки квасолі містять: білок (27-31 %), кристалічний глобулін - фазеолін, сапоніни, таніни, гуанідін, моно- і дицукри (8-9,7 %), органічні кислоти, мінеральні речовини (6,9 %): калій - 1,1, кальцій - 0,15, магній - 0,10, фосфор - 0,54, залізо - 0,006 мг/100 г, присутні сірка, хлор, кремній, мідь, цинк, кобальт, нікель, амінокислоти, вітаміни: каротин - 0,40 мг/%, В₁-0,10 мг/%, В₂-0,20 мг/%, В₅-0,20 мг/%, В₆-0,14 мг/%, РР - 0,50 мг/%, С - 15,0-20,0 мг/%, Е - 0,10 мг/%.

Поєднання у фіточаї "Бахтянський" інтродукованих пряно-ароматичних і лікарських рослин у відсотковому співвідношенні: кропиви дводомної - 5 %; гісопу лікарського - 10 %, алтеї - 10 %, меліси лікарської - 10 %, малини - 10 %, лофанту ганусового - 10 %, м'яти котячої закавказької - 10 %, омани високого - 5 %, ехінацеї пурпурової - 5 %, м'яти перцевої - 5 %, ожини - 5 %, стручків квасолі спаржевої - 5 %, фенхелю - 10 %, сприяє регулюванню балансу біологічно активних речовин таким чином, що фіточаї являє собою цінне джерело вітамінів, макро- і мікроелементів та інших корисних речовин, які позитивно впливають на підвищення захисних сил організму і при фізичній та розумовій втомі, при авітамінізмі, сприяють утворенню кровотворних клітин та клітин, що утворюються при загоєнні ран при важких пораненнях, опіках та пролежнях. Оптиміальне поєднання біологічно активних речовин інтродукованих рослин створює гармонію смаку та аромату і дає можливість використовувати фітозбір, як самостійний вітамінний, загальнозміцнюючий, тонізуючий та імунний напій, а кількісний і якісний склад трав спрямований на тривале застосування фіточаю без шкоди для організму людини.

У корисній моделі, що заявляється використані інтродуковані (гісоп лікарський, алтея, меліса лікарська, малина, лофант ганусовий, котяча м'ята закавказька, оман високий, ехінацея пурпурова, м'ята перцева, ожина сиза, квасоля спаржева (стручки), фенхель звичайний) трави та дикоросла - кропива дводомна, а також визначено їх вагову частину у фітозборі - 1,0:1,0:1,0:1,0:1,0:1,0:0,5:0,5:0,5:0,5:1,0:0,5.

Сушіння трав відбувається у природних умовах (на горищі) у затіненому і провітрюваному місці в короткий строк та подрібнення сировини, яке проводиться вручну, сприяють максимальному збереженню корисних речовин від руйнування, а вміст у сировині ефірної олії пряно-ароматичних рослин підсилює позитивну дію фітозбору.

Фіточаї "Бахтянський" застосовують, як вітамінний напій, що посилює захисні сили організму в оздоровчо-лікувальних закладах (санаторіях) Закарпаття, де набув широкої популярності серед відпочиваючих та населення. Напій застосовували тривалий термін (більше п'яти років). Відпочиваючі звертали увагу на те, що вживання напою покращувало їх самопочуття, вони почували себе бадьорими і повними сил, запальні процеси, які траплялись рідше, проходили значно швидше, а ніж без вживання цього напою.

Джерела інформації:

1. Памуков Д.П., Ахтарджаев Х.З. Аптека живої природи / Д.П. Памуков, Х.З. Ахтарджаев. - Київ "Урожай", 1991. - С. 35-36, 210-212, 267-268.

2. Формазюк В.И. Энциклопедия пищевых лекарственных растений: Культурные и дикорастущие растения в практической медицине / Под. ред. Н.П. Максютинной. - К.:

Издательство А.С.К., 2003. - С. 7-58, 127-134, 243-246, 247, 257, 313-314, 325-326, 467-476, 701-705.

3. Тихоненко М.Н. Использование ароматических трав при изготовлении травяных чаёв / М.Н. Тихоненко. - Симферополь, 1994. - С. 37-40.

5

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

10 Фіточай імунний та вітамінний, що містить фенхель звичайний, м'яту перцеву, малину, хвощ польовий, який **відрізняється** тим, що додатково містить інтродуковані лікарські і ароматичні рослини, а саме: гісоп лікарський, алтею, мелісу лікарську, лофант ганусовий, котячу м'яту закавказьку, оман високий, ехінацею пурпурну та нововведені культурні сорти ожини сизої, квасолі спаржевої (стручки) у наступному відсотковому співвідношенні: кропиви дводомної - 5 %; гісопу лікарського - 10 %, алтеї - 10 %, меліси лікарської - 10 %, малини - 10 %, лофанту ганусового - 10 %, м'яти котячої закавказької - 10 %, омани високого - 5 %, ехінацеї пурпурової - 15 5 %, м'яти перцевої - 5 %, ожини - 5 %, стручків квасолі спаржевої - 5 %, фенхелю - 10 % або у масовому співвідношенні 0,5:1,0:1,0:1,0:1,0:1,0:1,0:0,5:0,5:0,5:0,5:1,0.

Комп'ютерна верстка Л. Ціхановська

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Урицького, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут промислової власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601